INGLIZ TILINING GLOBAL TIL SIFATIDAGI ROLI

Rahmonova Husnida Lochinbek qizi

University of Business and Science

Ingliz tili yo'nalishi, 2-bosqich talabasi

Abduxamidova Hilola Dilshod qizi

University of Business and Science

Ingliz tili va adabiyoti kafedrasi o`qituvchisi

Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.20074574

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilining global til sifatidagi roli turli sohalar kesimida tahlil qilinadi. Tadqiqot tavsifiy va tahliliy metodlar asosida olib borilib, xalqaro muloqot, diplomatiya, ilm-fan, texnologiya, biznes, iqtisodiyot va ta'lim tizimidagi o'rni o'rganildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, ingliz tili Birlashgan Millatlar Tashkiloti va Yevropa Ittifoqi kabi xalqaro tashkilotlarda asosiy ishchi til bo'lib, global muloqotni samarali tashkil etishda muhim vosita hisoblanadi. Shuningdek, ilmiy tadqiqotlarning aksariyati ingliz tilida olib borilishi hamda zamonaviy texnologiyalar va biznes jarayonlarida keng qo'llanilishi uning global ahamiyatini yanada oshirmoqda. Shu bilan birga, ingliz tilining keng tarqalishi mahalliy tillarning qisqarishi va ijtimoiy tengsizlik kabi muammolarni yuzaga keltirishi mumkinligi aniqlandi. Xulosa sifatida, ingliz tilini o'rganish zamonaviy jamiyatda muhim ahamiyat kasb etishi bilan birga, til xilma-xilligini saqlash zarurligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: Ingliz tili, global til, xalqaro muloqot, diplomatiya, ilm-fan, texnologiya, biznes, ta'lim, globalizatsiya, til xilma-xilligi

Annotation: This article examines the role of English as a global language across various fields. The study is based on descriptive and analytical methods, focusing on its use in international communication, diplomacy, science, technology, business, economics, and education. The results indicate that English serves as a primary working language in major international organizations such as the United Nations and the European Union, playing a key role in facilitating global communication. Furthermore, the dominance of English in scientific research, modern technologies, and international business highlights its global significance. However, the widespread use of English may also contribute to challenges such as the decline of local languages and increasing social inequality. In conclusion, while learning English is essential in the modern world, it is equally important to preserve linguistic diversity.

Key words: English language, global language, international communication, diplomacy, science, technology, business, education, globalization, linguistic diversity

Аннотация: В данной статье рассматривается роль английского языка как глобального языка в различных сферах. Исследование основано на описательных и аналитических методах и охватывает его использование в международной коммуникации, дипломатии, науке, технологиях, бизнесе, экономике и образовании. Результаты показывают, что английский язык является основным рабочим языком в таких международных организациях, как Организация Объединённых Наций и Европейский союз, играя ключевую роль в обеспечении глобального взаимодействия. Кроме того, доминирование английского языка в научных исследованиях, современных технологиях и международном бизнесе подчеркивает его глобальное значение. В то же время широкое распространение английского языка может приводить к таким проблемам, как сокращение

использования местных языков и усиление социального неравенства. В заключение отмечается, что, несмотря на важность изучения английского языка, необходимо также сохранять языковое разнообразие.

Ключевые слова: Английский язык, глобальный язык, международная коммуникация, дипломатия, наука, технологии, бизнес, образование, глобализация, языковое разнообразие

Kirish

Bugungi globallashuv davrida tillar o‘rtasidagi o‘zaro aloqalar yanada kuchayib, ayrim tillar xalqaro miqyosda yetakchi mavqega ega bo‘lib bormoqda (Crystal, 2003). Shunday tillardan biri ingliz tili bo‘lib, u hozirgi kunda global til sifatida dunyoning turli burchaklarida keng qo‘llanilmoqda. Ingliz tili nafaqat kundalik muloqot vositasi, balki diplomatiya, ilm-fan, texnologiya, biznes va ta’lim kabi muhim sohalarda ham asosiy aloqa vositasi hisoblanadi (Graddol, 2006). Ingliz tilining global tilga aylanishi tarixiy, siyosiy va iqtisodiy omillar bilan chambarchas bog‘liq (Phillipson, 1992). Ayniqsa, xalqaro tashkilotlar faoliyati, ilmiy tadqiqotlar va zamonaviy texnologiyalarning rivojlanishi ushbu tilning ahamiyatini yanada oshirdi (FLEDU, n.d.). Bugungi kunda ingliz tilini bilish shaxsiy va kasbiy rivojlanish uchun muhim omilga aylangan.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi ingliz tilining global til sifatidagi rolini tahlil qilish, uning turli sohalardagi ahamiyatini yoritish hamda ushbu jarayonning ijobiy va salbiy jihatlarini ko‘rsatib berishdan iborat.

Metodologiya

Mazkur tadqiqot ingliz tilining global til sifatidagi rolini o‘rganishga qaratilgan bo‘lib, unda asosan tavsifiy (descriptive) va tahliliy (analytical) metodlardan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida ingliz tilining turli sohalardagi o‘rni — xalqaro muloqot, diplomatiya, ilm-fan, texnologiya, biznes va ta’lim tizimidagi ahamiyati mavjud ilmiy manbalar asosida o‘rganildi. Ma’lumotlar ikkilamchi manbalar, jumladan ilmiy maqolalar, rasmiy hisobotlar va ishonchli internet resurslari orqali yig‘ildi hamda tizimli ravishda tahlil qilindi (Zenodo, n.d.). Shuningdek, turli sohalarda ingliz tilining qo‘llanilish darajasi solishtirma usul yordamida baholandi.

Tadqiqotning ishonchliligini ta’minlash maqsadida turli manbalar o‘zaro taqqoslandi va umumlashtirildi. Ushbu metodologiya ingliz tilining global ahamiyatini keng qamrovda yoritish imkonini berdi.

Natijalar

Tadqiqot natijalari ingliz tilining global til sifatida turli sohalarda yetakchi o‘rin egallayotganini ko‘rsatdi. Olingan ma’lumotlarga ko‘ra, ingliz tili xalqaro muloqot va diplomatiyada asosiy aloqa vositasi hisoblanadi (FLEDU, n.d.). Xususan, Birlashgan Millatlar Tashkiloti va Yevropa Ittifoqi kabi yirik xalqaro tashkilotlarda ingliz tilidan keng foydalaniladi, bu esa turli davlatlar o‘rtasidagi samarali hamkorlikni ta’minlaydi.

Ilm-fan va texnologiya sohasida ham ingliz tilining ustunligi aniqlandi. Ilmiy tadqiqotlarning katta qismi aynan ingliz tilida chop etilishi, shuningdek, dasturlash va axborot texnologiyalarida ingliz tilining asosiy til sifatida qo‘llanilishi uning global ahamiyatini yanada oshirmoqda (Zenodo, n.d.).

Biznes va iqtisodiyot sohasida ingliz tili xalqaro savdo va moliyaviy aloqalarning asosiy vositasi sifatida xizmat qilmoqda. Ko‘plab transmilliy kompaniyalar o‘z faoliyatida ingliz tilidan foydalanadi va xodimlardan ushbu tilni bilishni talab qiladi (British Council, n.d.). Ta’lim

tizimida ham ingliz tilining roli yuqori ekanligi kuzatildi (In Academy, n.d.). Xususan, oliy ta'limning yuqori bosqichlarida ilmiy manbalar va o'quv adabiyotlarining asosiy qismi ingliz tilida ekanligi uning akademik ahamiyatini ko'rsatadi. Shuningdek, ingliz tilining donor til sifatida boshqa tillarning lug'at boyligiga sezilarli ta'sir ko'rsatayotgani aniqlandi. Ko'plab zamonaviy atamalar ingliz tilidan o'zlashgan bo'lib, bu jarayon global til sifatidagi rolini mustahkamlamoqda.

Munozara

Olingan natijalar ingliz tilining global til sifatidagi ustun mavqeini yana bir bor tasdiqlaydi (Crystal, 2003). Uning xalqaro muloqot, diplomatiya, ilm-fan, texnologiya, biznes va ta'lim sohalarida keng qo'llanilishi zamonaviy dunyoda yagona umumiy aloqa vositasiga ehtiyoj mavjudligini ko'rsatadi. Xususan, Birlashgan Millatlar Tashkiloti va Yevropa Ittifoqi kabi tashkilotlarda ingliz tilining faol qo'llanilishi global hamkorlikni samarali tashkil etishga xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, ingliz tilining ustunligi ijobiy jihatlar bilan bir qatorda ayrim muammolarni ham yuzaga keltiradi. Avvalo, uning keng tarqalishi mahalliy tillarning qo'llanilish doirasini toraytirishi va ularning asta-sekin yo'qolib borish xavfini oshiradi. Bu esa madaniy meros va til xilma-xilligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin (Phillipson, 1992).

Bundan tashqari, ingliz tilini bilish darajasi ijtimoiy va iqtisodiy imkoniyatlarga bevosita ta'sir qilmoqda. Ingliz tilini yaxshi biladigan shaxslar ko'proq ta'lim va ish imkoniyatlariga ega bo'lsa, bu tilni bilmaydiganlar ma'lum darajada cheklanishi mumkin. Natijada, jamiyatda ma'lum tengsizlik yuzaga keladi. Shunday qilib, ingliz tilining global ahamiyatini inkor etib bo'lmaydi, biroq uning ta'sirini muvozanatlashtirish muhimdir. Ingliz tilini o'rganish bilan birga, milliy tillarni rivojlantirish va ularni asrab-avaylash ham dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ingliz tili bugungi kunda global til sifatida dunyoning turli sohalarida muhim o'rin egallaydi. U xalqaro muloqot, diplomatiya, ilm-fan, texnologiya, biznes va ta'lim tizimida samarali aloqa vositasi bo'lib xizmat qilmoqda (Graddol, 2006). Ayniqsa, Birlashgan Millatlar Tashkiloti va Yevropa Ittifoqi kabi nufuzli tashkilotlarda keng qo'llanilishi uning global ahamiyatini yanada mustahkamlaydi.

Shu bilan birga, ingliz tilining keng tarqalishi ayrim muammolarni ham keltirib chiqarmoqda, jumladan, mahalliy tillarning qisqarishi va ijtimoiy tengsizlikning yuzaga kelishi. Shuning uchun ingliz tilini o'rganish bilan bir qatorda, til xilma-xilligini saqlash va milliy tillarni rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Umuman olganda, ingliz tili zamonaviy dunyoda katta imkoniyatlar eshigini ochadi. Uni egallash shaxsiy va kasbiy rivojlanishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi, biroq bu jarayonda boshqa tillarni qadrlash ham e'tibordan chetda qolmasligi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. British Council. (n.d.). *The importance of English in business*. https://www.britishcouncil.uz
2. Crystal, D. (2003). *English as a global language* (2nd ed.). Cambridge University Press.
3. Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approach* (5th ed.). SAGE Publications.
4. FLEDU. (n.d.). *The role of English in international communication*. https://fledu.uz
5. Graddol, D. (2006). *English next*. British Council.

6. In Academy. (n.d.). *English in education*. https://in-academy.uz
7. Kachru, B. B. (1992). *The other tongue: English across cultures*. University of Illinois Press.
8. Phillipson, R. (1992). *Linguistic imperialism*. Oxford University Press.
9. Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications: Design and methods* (6th ed.). SAGE Publications.
10. Zenodo. (n.d.). *English in science and technology*. https://zenodo.org